

Sygn. akt I ACz 768/13

POSTANOWIENIE

Dnia 22 maja 2013 r.

Sąd Apelacyjny w Poznaniu – Wydział I Cywilny

w następującym składzie:

Przewodniczący:	SSA Marek Górecki /spr./
Sędziowie:	SA Ewa Staniszevska SA Roman Stachowiak

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w dniu 22 maja 2013 r.

sprawy z powództwa **Skarbu Państwa - Naczelnika Urzędu Skarbowego**

w L.

przeciwko **U. K. i D. T.**

o uznanie czynności prawnych za bezskuteczne

na skutek zażalenia pozwanych

od postanowienia Sądu Okręgowego w Poznaniu – Ośrodek Zamiejscowy w Lesznie XIII Wydział Cywilny

z dnia 26 lutego 2013 r. sygn. akt XIII C 138/13

p o s t a n a w i a:

1) **zażalenia oddalić;**

2) **rozstrzygnięcie o kosztach postępowania zażaleniowego pozostawić orzeczeniu kończącemu postępowanie w sprawie.**

Ewa Staniszevska Marek Górecki Roman Stachowiak

Sygn. akt I ACz 768/13

UZASADNIENIE

postanowienia z dnia 22 maja 2013 r.

Zaskarżonym postanowieniem Sąd Okręgowy udzielił powodowi zabezpieczenia powództwa o uznanie czynności prawnych za bezskuteczne i ustanowił na czas trwania postępowania zakaz zbywania i obciążania przez pozwaną U. K. nieruchomości położonej w L. przy ul. (...), dla której Sąd Rejonowy w Lesznie prowadzi księgę wieczystą nr (...) oraz nieruchomości położonej w G. stanowiącej działkę ewidencyjną (...), dla której Sąd Rejonowy w Lesznie prowadzi

księgę wieczystą nr (...) oraz nakazał wpisanie w tych księgach wieczystych ostrzeżeń o ustawionych zakazach, a także postanowił o zajęciu 100 udziałów pozwanego D. T. w (...) spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w L. (nr KSH (...)).

Zażalenie na to postanowienie złożyli pozwani – każdy w części jego dotyczącej. Skarżący wnieśli o zmianę zaskarżonego postanowienia poprzez oddalenie wniosku o udzielenie zabezpieczenia i zasądzenie od powoda kosztów postępowania zażaleniowego, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. W zażaleniach zarzucono naruszenie art. 730¹ § 1 i 2 kpc poprzez udzielenie zabezpieczenia pomimo nieuprawdopodobnienia roszczenia i interesu prawnego w udzieleniu takiej ochrony prawnej.

Odpowiadając na zażalenia, powód wniósł o ich oddalenie i zasądzenie od pozwanych kosztów postępowania zażaleniowego według norm przepisanych.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Zażalenia nie zasługiwały na uwzględnienie.

Zasadnie i bez obrazy art. 730¹ § 1 i 2 kpc Sąd Okręgowy wskazał na uprawdopodobniony charakter zgłoszonego roszczenia i interesu prawnego w udzieleniu zabezpieczenia.

Roszczenie o uznanie czynności prawnej za bezskuteczną opiera się na takich przesłankach jak: dokonanie przez dłużnika czynności prawnej z pokrzywdzeniem wierzyciela, uzyskanie przez osobę trzecią korzyści majątkowej, świadomość po stronie dłużnika pokrzywdzenia wierzyciela i wiedza o tym osoby trzeciej lub możliwość powzięcia takiej wiedzy przy zachowaniu należytej staranności (art. 527 § 1 kc).

W myśl art. 527 § 2 kc czynność prawna dokonana jest z pokrzywdzeniem wierzyciela, jeżeli wskutek tej czynności dłużnik stał się niewypłacalny albo niewypłacalny w wyższym stopniu, niż był przed dokonaniem czynności. Błędnie skarżący wywodzi, że spełnienie tego warunku zachodzi tylko w razie bezskuteczności egzekucji wobec dłużnika. Z pokrzywdzeniem wierzyciela mamy do czynienia już w sytuacji kiedy zaskarżone czynności prawne spowodowały niemożność zaspokojenia wierzyciela lub nawet utrudnienie lub odwleczenie jego zaspokojenia, na co niekoniecznie musi wskazywać przebieg postępowania egzekucyjnego. W sytuacji kiedy wierzytelność podlegająca ochronie to należności podatkowe na kwotę 2.297.000 zł, prawdopodobne jest, że dłużnik w osobie J. T. wyzbywając się majątku wartego 1.650.000 zł, co najmniej zmniejszył szanse powodowego wierzyciela na uzyskanie zaspokojenia, a to uwzględniwszy stan posiadania dłużnika i ciężące na nim zobowiązania.

Fakt, że wierzyciel jest współwłaścicielem (współużytkownikiem wieczystym) jeszcze 4 nieruchomości, wartych – według przedstawionych przez pozwanych operatów szacunkowych 4.654.400 zł - nie gwarantuje zapłaty długu podatkowego, w sytuacji kiedy nieruchomości te obciążone są hipotekami umownymi na rzecz instytucji kredytowych, których wartość znacznie przekracza wierzytelność powoda, tym bardziej, że toczą się co do nich liczne postępowania egzekucyjne. Również częściowe wyegzekwowanie przez powoda należności (w kwocie 74.141.57 zł) oraz zajęcie w postępowaniu egzekucyjnym towarów dłużnika o wartości 3.000.000 zł, w sytuacji gdy powód nie jest jedynym wierzycielem egzekwującym, nie uchyla zagrożenia nieuzyskania pełnego zaspokojenia przez powoda. Podobnie ustanowienie hipotek przymusowych na przedmiotowych nieruchomościach na rzecz powoda – w warunkach konkurowania z innymi wierzycielami – nie uchyla prawdopodobieństwa, że zaskarżone czynności dłużnika spowodowały jego, choćby częściową niewypłacalność.

Niezasadnie też skarżący negują fakt posiadania przez dłużnika świadomości pokrzywdzenia wierzyciela, w powołaniu na fakt, że w chwili dokonywania zaskarżonych czynności prawnych dysponował on zaświadczeniami Naczelnika Urzędu Skarbowego w L.o niezaleganiu z podatkami (w zakresie podatku od towarów i usług i podatku dochodowego.)

Podkreślenia wymaga, że zgodnie z art. 21 § 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Ordynacja podatkowa (Dz. U. z 2012 r., poz. 749 z późn. zm.) zobowiązania podatkowe powstają z dniem zaistnienia zdarzenia, z którym ustawa podatkowa wiąże powstanie takiego zobowiązania lub z dniem doręczenia decyzji organu podatkowego, ustalającej wysokość

tego zobowiązania. Pierwsza z opcji – powstanie zobowiązania z mocy prawa – dotyczy podatku od towarów i usług. W tym przypadku momentem powstania zobowiązania jest chwila dokonania obrotu. Dopelnieniem tej regulacji jest zasada samoobliczania zobowiązania – która oznacza, że na podatniku spoczywa obowiązek złożenia deklaracji podatkowej, a zatem dokonania oceny własnej sytuacji prawo-podatkowej. Złożenie błędnej deklaracji podatkowej nie wpływa na wysokość zobowiązania podatkowego – powstałego (co do zasady i wysokości) z mocy prawa. Na dłużniku ciążyło zatem – już w chwili dokonywania spornych rozporządzeń i mimo zaświadczeń odmiennej treści, zobowiązanie podatkowe w wysokości odpowiadającej danym rzeczywistym, a nie zadeklarowanym. Bez znaczenia jest zatem, że korekt deklaracji podatkowych dokonano i tytuły wykonawcze wystawiono - już po uzyskaniu przedmiotowych zaświadczeń i dokonaniu zaskarżonych czynności.

Uprawniony - na zasadzie prawdopodobieństwa - jest wniosek, że dokonując przeniesienia praw majątkowym na pozwanych, dłużnik miał świadomość, że ciąży na nim zobowiązanie podatkowe w wymiarze większym od zadeklarowanego, a następcze złożenie korekt było wynikiem rozmyślego działania, choć dopiero postępowanie dowodowe dostarczyło informacji na temat przyczyn i okoliczności złożenia błędnych deklaracji podatkowych.

Z kolei wiedzę po stronie pozwanych osób trzecich, co do pokrzywdzenia wierzyciela można domniemywać z faktu bliskości stosunku z dłużnikiem (tu ojcem pozwanych) – zgodnie z dyspozycją art. 527 § 3 kc. Bez znaczenia są zatem wywody pozwanej, że czynność zwana darowizną z dnia 29 marca 2012 r. nie była w rzeczywistości (ze względu na przejęcie przez nią obowiązku spłaty kredytu zabezpieczonego hipoteką na darowanej nieruchomości) nieodpłatna, co zgodnie z art. 528 kc eliminowałoby obowiązek wykazywania wiedzy pozwanej o pokrzywdzeniu wierzyciela.

Niezasadnie też pozwana wytyka, że nie ziszcila się w okolicznościach sprawy przesłanka uzyskania przez nią korzyści majątkowej, w sytuacji kiedy nieruchomość przejęła razem z długiem kredytowym. Jeśli uzyskanie korzyści majątkowej to nabycie prawa majątkowego, nawet za cenę ekwiwalentną, nie ma znaczenia, że pozwana „zapłaciła” za nieruchomość przejęciem zobowiązań kredytowych, odpowiadających wartości darowanego prawa. Istotne z punktu widzenia interesów wierzyciela jest, że dłużnik wyzbył się prawa majątkowego z którego można by było uzyskać zaspokojenie. Analogicznie nie ma znaczenia, czy sprzedając pozwanemu udziały w spółce, dłużnik otrzymał zapłatę odpowiadającą ich rzeczywistej wartości.

Okoliczności te przemawiają za uwiarygodnionym charakterem roszczenia.

Skarżący nie podważył też interesu prawnego w udzieleniu zabezpieczenia, który zgodnie z art. 730¹ § 2 kpc wyraża się w tym, że brak zabezpieczenia uniemożliwi lub poważnie utrudni osiągnięcie celu postępowania w sprawie.

Bezprzedmiotowe są argumenty pozwanych, że zagrożenie takie nie występuje ze względu na sytuację majątkową dłużnika (współwłasność, czy współużytkowanie wieczyste innych, poza darowanymi, nieruchomości). Nie okoliczności dotyczące dłużnika, a pozwanych osób trzecich – jako potencjalnych rozporządzających nabytymi prawami - są tu decydujące. Udzielone zabezpieczenie ma na celu uniemożliwienie obciążenia lub zbycia darowanych nieruchomości lub dalszej odprzedaży udziałów – co pozbawiłoby powoda możliwości zaspokojenia z tych praw. W tym też przejawia się interes prawny powoda w uzyskaniu takiej ochrony prawnej.

Z powyższych względów zażalenie oddalono, a to na podstawie art. 385 kpc w zw. z art. 397 § 2 kpc. Rozstrzygnięcie o kosztach postępowania zażaleniowego – z mocy art. 745 § 1 kpc - pozostawiono orzeczeniu kończącemu postępowanie w sprawie.

Ewa Staniszevska Marek Górecki Roman Stachowiak